

TIL O'RGANISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR VA O'ZLASHTIRISH USULLARI

*F. Xo'jamurodova*¹

Annotatsiya:

Hozirgi zamonda til o'rganish jarayonida innovatsion yondashuvlar va samarali o'zlashtirish usullari muhim ahamiyat kasb etmoqda. An'anaviy ta'lim usullari ko'pincha cheklangan bo'lib, o'quvchilarning til o'rganishga bo'lgan motivatsiyasini oshirish va ularning muloqot qilish ko'nikmalarini rivojlantirishda yetarli natijalar bermaydi. Shu sababli, sun'iy intellekt, virtual reallik, kommunikativ yondashuv, immersiya usuli, task-based learning va CLIL kabi zamonaviy metodlar til o'rganish jarayonini sezilarli darajada samarali qiladi. Ushbu maqolada til o'rganish jarayonida qo'llanilayotgan innovatsion yondashuvlar va ularning samaradorligi tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: Til o'rganish, innovatsion yondashuvlar, sun'iy intellekt, virtual reallik, kommunikativ yondashuv, immersiya usuli, task-based learning, CLIL, texnologiyalar, muloqot, motivatsiya, ta'lim strategiyalari, zamonaviy metodlar.

Kirish. Zamonaviy jamiyatda til o'rganish jarayoni innovatsion texnologiyalar va yangi pedagogik usullar yordamida jadallashmoqda. Globallashuv sharoitida xorijiy tillarni egallash nafaqat shaxsiy rivojlanish, balki kasbiy muvaffaqiyat kaliti sifatida ham namoyon bo'lib, ta'lim tizimi oldida yangi talablarni qo'ymoqda. Shunday ekan, an'anaviy yondashuvlar bilan bir qatorda, innovatsion metodlardan foydalanish til o'rganish samaradorligini oshirishning muhim sharti hisoblanadi. Ushbu maqolada til o'rganishda innovatsion yondashuvlar hamda ularni o'zlashtirish usullari muhokama qilinadi.

Innovatsion yondashuvlar asosan texnologiyalar va psixologik tamoyillarga asoslanadi. Masalan, sun'iy intellekt yordamida moslashtirilgan o'quv dasturlari, virtual va kengaytirilgan reallik ilovalari, interaktiv platformalar til o'rganish jarayonini individual ehtiyojlarga moslashtirishga imkon beradi. Shu bilan birga, kognitiv fanlarning rivojlanishi nutq o'zlashtirish jarayonining ilmiy asoslarini kengroq tushunish va ta'lim jarayoniga tatbiq etish imkonini bermogda. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, o'quvchilarning individual qobiliyatlari va psixologik xususiyatlarini hisobga olgan holda yondashuv qo'llash til o'rganish natijalarini sezilarli darajada yaxshilaydi.

Shu sababli, til o'rganishda innovatsion yondashuvlar nafaqat o'quvchilar, balki o'qituvchilar uchun ham yangi imkoniyatlar yaratadi. Zamonaviy texnologiyalar va ilg'or pedagogik usullarni uyg'unlashtirish orqali til o'rganish samaradorligi ortadi, natijada o'quvchilar qisqa vaqt ichida yuqori natijalarga erishishlari mumkin.

Asosiy qism. Til o'rganish jarayoni inson miyasining murakkab va o'ziga xos faoliyatlaridan biri bo'lib, zamonaviy texnologiyalar va ilg'or pedagogik yondashuvlar ushbu jarayonni tezlashtirish va samarali qilish imkonini bermogda. An'anaviy ta'lim tizimi uzoq vaqt davomida grammatikaga asoslangan va passiv yondashuvlarga tayanib kelgan bo'lsa, hozirgi kunda innovatsion metodlar yordamida o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlash, real til muhiti yaratish va individual ta'lim ehtiyojlariga moslashtirilgan strategiyalar ishlab chiqish mumkin bo'lib qoldi. Sun'iy intellekt texnologiyalari til o'rganish jarayoniga yangi imkoniyatlar olib keldi. Masalan, Duolingo, Babbel, Rosetta Stone kabi platformalar o'quvchilarning darajasini baholab, individual ta'lim rejalarini yaratadi. Chatbotlar va ovozi yordamchilar orqali interaktiv muloqot qilish imkoniyati esa til o'rganishning tabiiy muhitini yaratadi. Al asosidagi tizimlar o'quvchilarning qaysi sohalarida kamchiliklari borligini aniqlab, shu yo'nalishda mashg'ulotlarni taklif qiladi. Masalan, Grammarly kabi platformalar yozma nutqni avtomatik tekshirib, grammatik va uslubiy xatolarni ko'rsatadi. Shuningdek, OpenAI asosida yaratilgan suhbat botlari real muloqot sharoitini yaratib, o'quvchilarning til o'rganish jarayonida faol ishtirok etishini ta'minlaydi.

Virtual reallik va kengaytirilgan reallik texnologiyalari til o'rganish tajribasini yangi bosqichga olib chiqmogda. VR yordamida o'quvchilar chet el muhitiga tushib qolgan kabi his qiladilar va tabiiy muhitda muloqot qilish imkoniga ega bo'ladilar. Masalan, Mondly VR kabi dasturlar foydalanuvchilarga virtual suhbatchilar bilan gaplashish, real hayotiy vaziyatlarda til ishlatish imkoniyatini taqdim etadi. Kengaytirilgan reallik texnologiyalari esa o'quvchilarga vizual yordamchilar orqali yangi so'z va grammatik qoidalarni o'rganish imkonini beradi. Masalan, Google Lens orqali chet tilidagi matnlarni avtomatik tarjima qilish va talaffuzini eshitish mumkin.

---

¹ Xo'jamurodova Fayyoz Zafar qizi, Samarqand davlat chet tillar instituti, talabasi

Immersiya usuli o'quvchilarning til muhitiga to'liq kirib borishini ta'minlaydi. Bu usulda barcha mashg'ulotlar chet tilida olib boriladi va o'quvchilar majburan ushbu tilni ishlatishga o'tadilar. Ushbu metod, ayniqsa, bolalar va yosh o'quvchilar uchun samarali hisoblanadi. Immersiya muhitini yaratish uchun o'qituvchilar chet tilida hikoyalar aytib berish, filmlar ko'rsatish va til o'rganish bo'yicha audio materiallardan foydalanishadi. Masalan, Kanada va Finlyandiya ta'lim tizimida ushbu metod keng qo'llaniladi.

Vazifaga asoslangan ta'lim metodida o'quvchilarga real hayotiy muammolarni hal qilish uchun topshiriqlar beriladi. Masalan, talabalar birgalikda sayohat rejasini tuzish, mijozlar bilan muzokara olib borish yoki intervyu olish kabi vazifalarni bajaradilar. Bu yondashuv tilni faqat nazariy o'rganish emas, balki uni amaliy jihatdan qo'llash imkonini beradi. Task-Based Learning orqali o'quvchilar nafaqat til bilimlarini oshiradilar, balki jamoaviy ish ko'nikmalarini ham rivojlantiradilar.

CLIL metodida o'quvchilar tilni boshqa fanlarni o'rganish orqali egallaydilar. Masalan, biologiya yoki tarix fanlari chet tilida o'qitilsa, o'quvchilar ham fan bo'yicha, ham til bo'yicha bilimga ega bo'laladi. Bu yondashuv yevropa mamlakatlarida keng qo'llanilib, ayniqsa, ko'p tilli muhitda samarali natijalar bermoqda. CLIL usuli o'quvchilarning tanqidiy fikrlash, analitik tahlil qilish va til bilimlarini yaxshilashiga yordam beradi.

Innovatsion yondashuvlar va o'zlashtirish usullari til o'rganish jarayonini yanada samarali qiladi. Ushbu metodlarni joriy etish natijasida o'quvchilarning motivatsiyasi oshadi, gamifikatsiya va interaktiv metodlar orqali qiziqish uyg'otiladi, tilni tezroq o'zlashtirishga erishiladi, real muloqotga yo'naltirilgan metodlar nutqiy ko'nikmalarni tez shakllantiradi, individual yondashuv imkoniyati paydo bo'ladi, AI va moslashtirilgan platformalar har bir o'quvchiga mos metodni taklif qiladi, o'quvchilar faol ishtirok etadi va Task-Based Learning hamda immersiya metodlari ularga amaliy tajriba beradi. Innovatsion yondashuvlar til o'rganish jarayonini nafaqat tezlashtiradi, balki uni samarali, qiziqarli va individual ehtiyojlarga moslashtirilgan holda tashkil etish imkonini beradi. Zamonaviy texnologiyalar, pedagogik metodlar va interaktiv vositalar orqali til o'rganish jarayoni yanada rivojlanib, o'quvchilar qisqa vaqt ichida yuqori natijalarga erishishlari mumkin. Shu boisdan, til o'rgatuvchilar innovatsion metodlarni faol qo'llashi zarur.

Xulosa. Til o'rganish jarayoni inson tafakkuri va madaniy aloqalarini rivojlantirishda muhim o'rin tutadi. Innovatsion yondashuvlar va zamonaviy o'zlashtirish usullari ushbu jarayonni yanada samarali va qiziqarli qilish imkonini bermoqda. An'anaviy ta'lim metodlarining cheklolari sababli, so'nggi yillarda til o'rganishda texnologiyalar, interaktiv usullar va moslashtirilgan ta'lim strategiyalaridan keng foydalanilmoqda. Sun'iy intellekt tizimlari, virtual reallik vositalari, kommunikativ yondashuvlar, immersiya usullari va task-based learning metodlari o'quvchilarning motivatsiyasini oshirib, tilni tabiiy va samarali tarzda o'zlashtirishlariga yordam bermoqda.

Xulosa qilib aytganda, til o'rganish jarayonida innovatsion yondashuvlarni qo'llash o'quvchilarning qiziqish va ishtirokini oshirish, individual ehtiyojlarga moslashgan ta'limni ta'minlash va tilni tezroq o'zlashtirishga erishish imkonini beradi. Kelajakda til o'rgatish jarayonida yanada ilg'or texnologiyalar joriy qilinishi kutilmoqda va bu, o'z navbatida, ta'lim sifatini yanada oshirishga xizmat qiladi. Shu sababli, o'qituvchilar va ta'lim muassasalari innovatsion metodlarni amaliyotga keng joriy etishlari va ulardan samarali foydalanishlari lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

- [1]. X Absalomov, S Esanov, X Hakimov. *The importance of error correction in foreign language learning. Общество и инновации* 3 (2), 289-293, 2022.
- [2]. NJ Sulaymanova. *Locative syntaxemes and disaccordance of their antecedent means. Humanities and Social Sciences in Europe: Achievements and Perspectives*, 249-252, 2016
- [3]. K Absalamov, R Khujakulov. *Enhancing writing skills in school: innovative activities for success. Conference Proceedings: Fostering Your Research Spirit*, 192-194, 2024.
- [4]. GU Ochilova. *Comparative-etymological study of kinship terms. "Лучшие интеллектуальные исследования"* 4 (38), 158-163, 2025
- [5]. AK Uchkunovich. *Navigating the rapids: challenges and solutions in developing writing skills. Academic Integrity and Lifelong Learning (France)* 3, 38-39, 2023.
- [6]. SN Jabbarovna. *Appearance of the Concept of Assessment in the Artistic Text. European Scholar Journal* 3 (3), 121-125, 2022
- [7]. XU Absalamov. *Ingliz Tilida Yozma Nutq Kompetentsiyasining Tadqiqi. Международный Журнал Искусство Слова* 6 (4), 2023
- [8]. GU Ochilova. *Teaching vocabulary to english for specific purposes (esp) students using communicative language teaching. Colloquium-journal*, 57-58, 2021

**International Conference
INNOVATIONS IN LANGUAGE TEACHING, LEARNING AND ASSESSMENT**

- [9]. AK Uchkunovich. *Mastering The Art Of Writing: Skills, Strategies, And Success. Creativity and Intellect in Higher Education: International Scientific ...*, 2023
- [10]. OG Ulashevna. *About the classification of kinship terms. International Conference humanistic role of language and literature in the ...*, 2024
- [11]. NJ Sulaymanova. *Locative syntaxemes and disaccordance of their antecedent means. Humanities and Social Sciences in Europe: Achievements and Perspectives*, 249-252, 2016
- [12]. OG Ulashevna. *Classification of uzbek kinship terms. International scientific and practical conference proceeding. Exploring ...*, 2024